

SITUAȚIA FEMEILOR CARE CONSUMĂ DROGURI, A FEMEILOR CARE PRESTEAZĂ SERVICII SEXUALE ȘI DISPONIBILITATEA TRATAMENTULUI DEPENDENȚEI DE DROGURI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Această informație a fost pregătită de
UNIUNEA PENTRU ECHITATE ȘI SĂNĂTATE
(ex *Uniunea pentru prevenirea HIV și
Reducerea Riscurilor*)
în baza raportului comun transmis cu
partenerii de nivel național și internațional,
care poate fi accesat scanând
următorul QR-cod:

Informație de contact:

Ala IAȚCO

Președinta Uniunii pentru Echitate și Sănătate
tel. (+373) 79571441; email: protineret@yahoo.com

PROBLEME EMERGENTE

NEIMPLEMENTAREA RECOMANDĂRILOR ORGANISMELOR TRATATELOR ONU (OT).

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

Recomandarea CEDAW din 2013

Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW) recomandă R. Moldova:

- Revizuirea legislației interne privind prostituția și asigurarea nediscriminării sau nepedepsirii femeilor care se prostituează cu amenzi administrative; intensificarea eforturilor de sprijinire a femeilor care doresc să abandoneze prostituția; și implementarea măsurilor pentru a reduce cererea de prostituție, inclusiv introducerea potențială a pedepsei pentru beneficiarii serviciilor sexuale (§22).
- Colectarea datelor statistice cuprinzătoare, dezagregate pe gen și vârstă, cu privire la situația grupului defavorizat de femei (...) în toate domeniile acoperite de Convenție (§38).

Recomandarea CEDAW din 2020

Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor (CEDAW) recomandă R. Moldova:

- Oferirea unei finanțări corespunzătoare organizațiilor societății civile care acordă sprijin și servicii de reabilitare femeilor care consumă droguri.
- Abrogarea alin. (1) din art. 89 din Codul contravențional pentru decriminalizarea femeilor prostituate și oferirea oportunităților alternative de generare a veniturilor, programelor educaționale și programelor de abandonare pentru femeile lucrătoare sexuale.
- Eradicarea stigmatizării și discriminării femeilor și fetelor lucrătoare sexuale pentru a asigura accesul corespunzător al acestora la asistență medicală, servicii juridice și adăposturi.

Recomandarea CESC din 2017

Comitetul ONU privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR) recomandă R. Moldova:

- Aplicarea abordării bazate pe drepturile omului în tratamentul consumatorilor de droguri.
- Asigurarea îngrijirii medicale corespunzătoare, sprijinului psihologic și reabilitării.
- Îndeamnă statul parte să mențină programe de reducere a riscurilor pentru consumatorii de droguri.

Niciuna dintre aceste recomandări nu a fost implementată pe deplin pentru cele mai vulnerabile grupuri de femei care prestează servicii sexuale și femei care consumă droguri.

RECOMANDĂRI PROPUSE:

- Implementarea integrală a tuturor recomandărilor menționate ale organismelor tratatelor ONU.

FEMEILE CARE PRESTEAZĂ SERVICII SEXUALE ȘI FEMEILE CARE CONSUMĂ DROGURI.

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

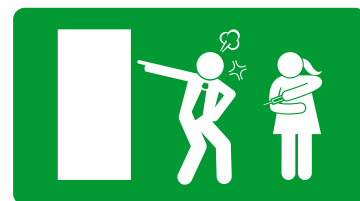
Violența împotriva femeilor care consumă droguri și accesul la adăposturi pentru victimele violenței în familie

Guvernul Republicii Moldova nu are politici specifice care vizează femeile care prestează servicii sexuale pentru a asigura eforturi suplimentare de sprijin a acestora în accesarea serviciilor, cum ar fi programe cu oferire de servicii în perioada târzie a zilei și servicii de outreach mobil. Nu există inițiative, cum ar fi suportul de la egală la egală, pentru a contracara stigmatul suplimentar cu care se confruntă aceste femei.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 1200 din 23.12.2010 pentru aprobarea *Standardelor minime de calitate privind serviciile sociale prestate victimelor violenței în familie*: secțiunea 2, art. 28 "Nu se admit în Centru persoanele aflate în stare de ebrietate alcoolică sau narcotică. Nu vor beneficia de asistență persoanele care, în timpul aflării în Centru, consumă substanțe narcotice și băuturi alcoolice."

De asemenea, conform p. 5 din art. 6 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului maternal „Pro-Femina”*, coordonat cu Ministerul Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova, mamele/tinerele dependente de droguri (...) nu sunt admise în Centru (...).

În același timp, nu sunt create centre speciale destinate lucrătoarelor sexuale/femeilor care consumă droguri, victimelor violenței în familie sau femeilor care se află în alte situații dificile. Mai mult, în Republica Moldova nu există centre de stat de reabilitare pentru susținerea fostelor lucrătoare sexuale, care ar sprijini serviciile pentru victimele violenței în familie, luând în considerare faptul că "o atenție deosebită ar trebui să fie acordată cerințelor de protecție a femeilor cu necesități speciale, inclusiv femeilor cu probleme legate de abuzul de substanțe și lucrătoarelor sexuale".

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

Practici administrative de stigmatizare a femeilor care prestează servicii sexuale și a femeilor care consumă droguri

Stereotipizarea judiciară este o barieră comună și nefavorabilă în justiție, în special pentru femeile victime și supraviețuitoare ale violenței. Lipsa politicilor de eradicare a stereotipurilor din societate în general, și de schimbare a mentalității colaboratorilor de poliție, procurorilor în special, duce la generarea atitudinilor necorespunzătoare în rândul acestora atunci când investighează cazuri de viol cu implicarea lucrătoarelor sexuale. De foarte multe ori, aceste persoane nici măcar nu se adresează la organele de drept pentru că le este frică să fie pedepsite pentru prostituție sau pentru ca rudele să nu afle despre activitatea lor. Eradicarea stereotipizărilor din sistemele noastre judiciare trebuie să fie o prioritate.

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

Practici discriminatorii de sancționare a muncii sexuale și a consumului de servicii sexuale

Legislația mai multor țări interzice procurarea serviciilor sexuale, dar nu pedepsește femeile care prestează servicii sexuale, ci clienții acestora, și nu din cauza că pedepsirea persoanelor care oferă servicii sexuale nu este rezonabilă, ci, dimpotrivă, acestea ar trebui ajutate să renunțe la acest mod de viață. În Republica Moldova, prevederea actuală prevăzută în art. 89 din Codul contravențional a fost modificată la 9 decembrie 2018. De asemenea, a fost modificată definiția prostituției și a fost introdus un element nou privind pedepsirea beneficiarului care a procurat servicii sexuale prestate contra plată, păstrând pedeapsa prevăzută pentru persoana care prestează astfel de servicii. Spre deosebire de pedeapsa prevăzută pentru femeile care prestează servicii sexuale, pedeapsa pentru clienții lor este mai blândă.

RECOMANDĂRI PROPUSE:

- Crearea unui mecanism de raportare în siguranță și de beneficiere a protecției din partea poliției în cazurile de violență în familie sau de alte forme de violență bazată pe gen împotriva femeilor care consumă droguri și femeilor care prestează servicii sexuale.
- Investigarea eficientă a tuturor cazurilor de violență în familie în privința femeilor care consumă droguri și femeilor lucrătoare-sexuale.
- Abordarea problemelor legate de accesul la adăposturi pentru femeile care consumă droguri și femeile care prestează servicii sexuale și care sunt victime ale violenței, în conformitate cu standardele internaționale. Adăposturile trebuie să fie accesibile pentru toate femeile care sunt victime ale violenței și ar trebui elaborate prevederi speciale pentru a acoperi decalajul și a asigura o protecție clară pentru femeile dependente de droguri.

SISTEMUL DE TRATAMENT A DEPENDENȚEI DE DROGURI DIN REPUBLICA MOLDOVA

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

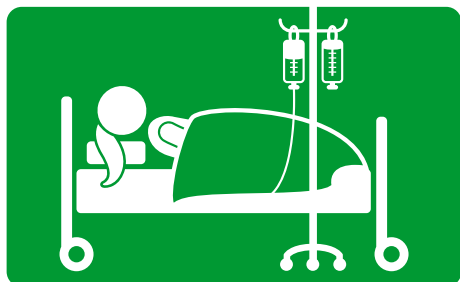
Lipsa unui tratament cuprinzător și corespunzător al dependenței de droguri: servicii de tratament a dependenței de droguri, inclusiv servicii de reabilitare pentru persoanele dependente de droguri

Sistemul de tratare a dependenței de droguri din Republica Moldova funcționează pe baza modelului sovietic, activitatea principală constând în menținerea evidenței pacienților dependenți de droguri, dintre care majoritatea devin pacienți ai medicului narcolog în urma acțiunilor întreprinse de poliție și a analizei specialistului narcolog.

Conform ordinului Ministerului Sănătății, Dispensarul Republican de Narcologie (DRN) este responsabil pentru coordonarea sistemului de tratare a dependenței de droguri din Republica Moldova.

Asistența medicală pentru dependența de droguri la toate etapele este reglementată de *Regulamentul privind acordarea asistenței medicale persoanelor dependente de alcool, de droguri și de alte substanțe psihotrope* aprobat de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale prin Ordinul nr. 29 din 11.01.2019. Acest Regulament se referă doar la Protocolul clinic național „*Tulburări mentale și de comportament legate de consumul de alcool*” și „*Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee*”, astfel **în prezent nu există alte protocoale** aprobate de Ministerul Sănătății. Acest fapt este inadmisibil în contextul creșterii în țară a consumului de substanțe noi cu proprietăți psihoactive și metamfetamine.

Totodată, Regulamentul se limitează doar la prevederile generale de asistență, la modul de spitalizare forțată și la activitatea comisiei de expertize narcologice, și nu prevede etapele asistenței, programele recomandate și metodele de tratare, instituțiile responsabile la nivel teritorial.

Cea mai răspândită formă de tratament pentru dependența de droguri oferit în Republica Moldova și principalul serviciu disponibil consumatorilor de droguri în cadrul sistemului național de sănătate este detoxifierea, o procedură medicală de scurtă durată care este completată de intervenții de tratament pe termen lung, ținând cont de caracterul cronic și recurent al bolii. Tratamentul dependenței de droguri urmează să se desfășoare în cadrul unui program specializat care implică obiective, strategii și metode specifice de intervenție. Cu părere de rău, Ministerul Sănătății al Republicii Moldova nu oferă astfel de programe de tratament integrat.

Conform Registrului riscurilor pentru anii 2019-2020 întocmit de Dispensarul Republican de Narcologie al Republicii Moldova, se mențin următoarele riscuri:

- Lipsa sistemului intern de îmbunătățire a cunoștințelor și a experienței personalului medical.
- Lipsa tehnologiilor și echipamentelor moderne pentru diagnosticarea, tratarea, reabilitarea și îngrijirea pacientului.
- Condiții nesatisfăcătoare de îngrijire a pacientului.
- Lipsa standardelor de calitate pentru serviciile medicale oferite.
- Neglijarea și neaplicarea medicinei bazate pe dovezi.
- Eficacitatea scăzută a controlului calității serviciilor medicale acordate.

Potrivit datelor oficiale, problema cea mai gravă din sistemul medical al țării rămâne actuală și anume: reducerea calității asistenței medicale acordate pacienților narcologici din cauza lipsei de personal calificat.

Singurul program de asistență nou implementat de serviciile de tratament a dependenței de droguri din țară, începând cu anul 2000, este tratamentul farmacologic cu opioide (TFO), care în prezent, deși este implementat pe baza protocolului medical specific, este disponibil în doar 7 orașe ale țării și acoperă mai puțin de 3% din numărul estimat de consumatori de droguri injectabile.

RECOMANDĂRI PROPUSE:

- Asigurarea oferirii de către un sistem cuprinzător de tratament a unei game largi de intervenții farmacologice și psihosociale bazate pe dovezi și integrate, care vizează tratarea cuprinzătoare a persoanei dependente. Gama de intervenții include servicii cu intensitate diferită, de la activități de outreach, intervenții cu prag scăzut și cu durată limitată, până la tratamentul structurat pe termen lung.
- Adoptarea și finanțarea unui plan național de creștere a nivelului de disponibilitate a tratamentului de reabilitare prin implementarea programelor și deschiderea centrelor de reabilitare în toată țara.
- Introducerea intervențiilor psihosociale ca parte integrantă a procedurii de detoxifiere. Protocoalele de tratament pentru detoxifiere ar trebui să conțină orientări explicite cu privire la tipurile și frecvența intervențiilor în timpul detoxificării.

DESCRIEREA PROBLEMEI EMERGENTE

Lipsa programelor de reducere a riscurilor pentru persoanele care consumă substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP)

Potrivit rezultatelor studiilor privind consumul de substanțe cu proprietăți psihoactive (SNPP) în Republica Moldova efectuate în anul 2019, ponderea persoanelor care au trecut de la consumul de opiu și amfetamine - la fumatul sau inhalarea SNPP-urilor este în creștere. Persoanele care consumă SNPP-uri sunt de cele mai multe ori tinere și încep consumul cu catinoni sintetice (spice-uri). Datele recente ale Centrului tehnico-criminalistic și expertize judiciare în Republica Moldova au arătat că de la 70% până la 80% din examinările substanțelor narcotice efectuate sunt examinări pentru depistarea SNPP-urilor (canabinoizi sintetici și catinone sintetice).

În ceea ce privește persoanele care consumă SNPP-uri neinjectabile, principala dificultate în cadrul programelor de reducere a riscurilor este incapacitatea de a le înregistra în calitate de beneficiari ai programului, deoarece nu folosesc seringi. Aceasta este o problemă deosebit de critică, deoarece programele afirmă că pentru includere înervicii este obligatoriu ca persoana să injecteze drogurile.

Pentru persoanele care consumă SNPP-uri, cele mai comune modalități de consum a drogurilor sunt prin fumat și inhalare. Astfel, dacă o persoană nu este înregistrată în calitate de client al programului de reducere a riscurilor, este imposibil să i se ofere servicii de reducere a riscurilor și de suport. Prin urmare, acești beneficiari rămân fără nici un serviciu, inclusiv fără îngrijire de sănătate și protecție a drepturilor.

Nu există sprijin metodologic pentru programele de reducere a riscurilor și nici un protocol medical pentru lucrul cu persoanele care consumă substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP).

RECOMANDĂRI PROPUSE:

- Programele de reducere a riscurilor trebuie ajustate pentru a identifica și a implementa intervenții care sunt relevante pentru necesitățile persoanelor care consumă substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP), inclusiv neinjectabile, și asigurarea unei finanțări corespunzătoare pentru aceste intervenții. Programele respective ar trebui să includă informații despre prevenirea supradozajului.
- Adaptarea intervențiilor psiho-sociale și medico-sociale existente pentru a asigura o muncă eficientă cu persoanele care consumă substanțe noi cu proprietăți psihoactive, inclusiv neinjectabil.
- Elaborarea protoalelor clinice naționale pentru tratarea și reabilitarea persoanelor care consumă substanțe noi cu proprietăți psihoactive (SNPP).

Această informație a fost pregătită de UNIUNEA PENTRU ECHITATE ȘI SĂNĂTATE

(ex Uniunea pentru prevenirea HIV și Reducerea Riscurilor)

în baza raportului comun transmis cu partenerii de nivel național și internațional, care poate fi accesat la următorul link:

http://uorn.md/wp-content/uploads/2021/11/UPR_JointSubmission_Moldova_ISSUES-RELATED-TO-THE-SITUATION-OF-VOULNERABLE-WOMEN.pdf

Informație de contact:

Ala IAȚCO

Președinta Uniunii pentru Echitate și Sănătate

tel. (+373) 79571441; email: protineret@yahoo.com